

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 3.

Ljubljana, dne 21. januarja 1924.

II. leto.

Ponedeljkova številka „Socialista“

prinaša kot ponedeljski list, namenjen v prvi vrsti ljubljanskim čitateljem, **najnovije telefonske vesti**. Ker ne izhaja v ponedeljek dopoldan v Ljubljani noben list, bo ponedeljkova številka »Socialista« izpolnila živo potrebo čitajočega občinstva v Ljubljani, ki bo zamoglo **že v ponedeljek opoldan čitati v „Socialistu“ najnovije vesti iz domače in zunanje politike** in drugih dogodkov.

»Socialist« izhaja **v ponedeljkih ob 11. uri dopoldan** in stane posamezna številka Din 1'25.

Najnovije politične vesti.

Reško vprašanje.

Beograd, 20. I. 1924. Odhod ministrskega predsednika Pašića in ministra zunanjih zadev Ninčića v Rim še ni definitivno določen.

Beograd, 20. jan. V pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo je ostalo vprašanje prehrane Reke nerešeno, dasiravno je to vprašanje zelo važno z ozirom na to, da se vsi kraji v reški okolici odstopijo Jugoslaviji in da ostane na ta način Reka brez zaledja. Mussolini je zato predlagal, da naj se glede prehrane Reke dogovori nekaj sličnega, kakor glede prehrane Zadra, da bi torej obmejni jugoslovanski kraji prevzeli aprovizacijo Reke. Kar se tiče evakuacije Jugoslaviji na novo pripadajočih krajev, je določeno, da se Delta, Baroš in Bankino izpražnijo takoj, ostalo, kar nam pripade na Reki, pa pozneje. Od reških pristanišč bi jih dobila Jugoslavija 6, ki bi bili pod našo upravo, do čim bi Delta, Baroš in Bankino bili izven skupnega režima, torej pod našo popolno suvereniteto. Kolodvor bi bil pod skupno jugoslovansko - italijansko upravo.

Beograd, 20. jan. 1924. Člani paritetne komisije in posvetovalnega odbora za reško vprašanje, ki jih je vlada svojčas imenovala v svrhu sodelovanja pri izvedbi rapalske pogodbe in sentmargerske konvencije, med ostalimi prof. Škičić, dr. Laginja in sušaški župan Kučić so od vlade pozvani, prišli včeraj v Beograd, kjer so imeli sejo, na kateri so konstatirali, da na podlagi imenovanih dogovorov ni prišlo do sporazuma z Italijo. Vlada bo dala sedaj temu odboru nove funkcije v pogledu posvetovanja izvedbe novega sporazuma glede Reke, posebno v šolskem vprašanju.

Venčelos za republiko.

Atene, 20. januarja 1924. Ogromno senzacijo je vzbudila vest, da se je ministrski predsednik Venizelos definitivno izjavil za republiko ter, da bo pri bodočem plebiscitu sam glasoval za republiko. Pripomnil pa je, da ne želi, da bi ta njegova izjava vplivala na narodno glasovanje o priliki plebiscita.

Zveza s Francijo.

Paris, 20. januarja 1924. Jugoslovanski kralj Aleksander in kraljica Marija posetita v mesecu aprilu ali maju Francosko in napravita pri tej priliki oficijelen obisk predsedniku francoske republike Millerandu.

Paris, 20. januarja 1924. »Oeuvre« javlja, da ima Francoska namen skleniti z Jugoslavijo slično pogodbo, kakor jo je sklenila s Češkoslovaško, katera vest se uradno potrjuje. Tozadevna pogajanja bi značila nadaljevanje pogajanj, ki jih je Francoska vodila z bivšo kraljevino Srbijo pred vojsko in naj bi se končala o priliki poseta jugoslovenskega kraljevskega para na Francoskem ki se vrši v aprilu ali maju.

Novi poljski minister.

Varšava, 20. januarja 1924. Predsednik republike je imenoval grofa Zamojškega za ministra zunanjih zadev.

Konstituanta v Albaniji.

Bar, 20. januarja 1924. Iz Skadra javljajo, da je politično življenje v Tirani zaradi skorajšnjega sestanka albanske konstituante zelo požvelo. Zanimanje za konstituanto je v Albaniji sami, posebno pa v inozemstvu zelo veliko. Med v Tirani navzočimi žurnalisti je posebno veliko Bulgarov, Madžarov in Italijanov.

Brezposelnost v Nemčiji.

Berlin, 20. januarja 1924. Število brezposelnih znaša v Nemčiji še vedno 3.000.000, dasiravno je v zadnjih dneh nastopilo izboljšanje v tem pogledu. Vsled tolikoga števila brezposelnih poskušajo delodajalci doseči od delavcev podaljšanje delovnega časa. Zato bo prišlo v najkrajšem času do velikih sporov med delavstvom ter renskimi in šlezjskimi premogovnimi industrijami.

Mezdni spor kovinarjev v Avstriji.

Dunaj, 20. januarja 1924. V avstrijski kovinski industriji bo prišlo do novih mezdni sporov, dasiravno še zadnji ni popolnoma likvidiran, to pa vsled tega, ker se idustriji branijo vpoštovati zvišanje indeksne številke, ki je vsled draginje nastopila v zadnjem času.

Štrajk železničarjev na Angleškem.

London, 20. januarja 1924. Po najnovjših vesteh izgleda, da do štrajka na angleških železnicah ne pride, ker so železniški ravnatelji v svojih predlogih pokazali nekaj več uvidevnosti.

Skupščina nogometnega saveza.

Zagreb, 20. januarja 1924. Nogometni savez je imel včeraj svojo glavno skupščino, na kateri je bil izvoljen za predsednika profesor dr. Franc Šuklje.

Gostilniška taksa.

Beograd, 21. jan. 1924. Finančni minister je glede plačevanja takse po 20 para na gostilniških in kavarniških računih odredil, da se ta taksa ne pobira v krajih, ki imajo manj kot 200 prebivalcev, razun, če so ti kraji kopališča ali letovišča.

Gostilničarju ni potreba, da na pr. vsaki čaši piva priračuna to takso. On more zato povečati cene dražjim in razkošnejšim predmetom, dasiravno mora seveda vsakemu gostu računski listek izročiti.

Posamezni gosti pa si zamorejo pomagati s tem, da si sami nabavijo računsko listke ter jih izročijo, ko plačajo svoj račun, gostilničarju, da jim na nje napiše račun. Tako se v nekaterih krajih že prakticira.

Politični pregled.

Kapital posega v borbo. Anglija in Francija sta dva zaveznika, — ki stojita že mesece v sovražni tekmi. Do sedaj je izgledalo, da zmaga Francija. Sedaj je posegel v to borbo angleški in ameriški kapital. Posledica tega je, da francoska valuta naglo pada. V Parizu se krčevito trudijo, da to padanje zadržijo.

Zelo dvomljivo pa je, če bo v tej borbi zmaga končnoveljavno na strani — denarno šibkejše Francije.

Italijansko - jugoslovanski sporazum — je imel za posledico porast denarja.

Francija v skrbeh. Volitve v angleško zbornico in pa nenadni padeč francoskega franka silno vznemirjajo Francijo, zlasti, ker se država nahaja v težki finančni krizi. Bavijo se Francozi z načrtom, da znatno zvišajo davke, kar bo gotovo vplivalo na francoski šovinizem, kakor polivk, s kropom. — Za orožje, za rožljanje s sabljo pa imajo Francozi še vedno dovolj denarja!

Spor v ruski komunistični stranki. Trocki je priobčil v »Pravdi« novo pismo, v katerem napada ostro Zinovjeva, Kameneva in Stalina. V zvezi s tem počorajo nekateri listi o aretaciji Trockega. Te vesti pa se ne potrjujejo.

Njih neresničnost je razvidna zlasti iz tega, da je bil izvoljen med drugimi starimi voditelji tudi Trocki v predsedstvo kongresa komunistične stranke, ki se vrši te dni.

Kamenev, ki je kongresu predsedoval, je sicer omenil spore v komunistični stranki, dejal pa je, da niso take ravne, da bi ogrozili njeno edinstvo.

Nameravani atentat na generala von Seeckta. Tisti krogi, ki so umorili Erzbergerja in Rathenaua so nameravali izvršiti atentat na poveljnika nemške državne brambe generala von Seeckta, ki je tej družbi še premalno racionaren. Atentat bi imel izvršiti bivši nadporočnik Tormann.

Belgrajska konferenca Male antante.

Te dni se je vršila v Belgradu pompozna konferenca male antante. — Mala antanta je vojaška zveza Čehoslovaške, Jugoslavije in Romunije. Pridobili bi za to zvezo radi tudi Bolgarijo. Mala antanta je otrok Francije, ki želi imeti tudi na vzhodu Evrope oboroženo silo v varstvo svojih interesov. Vzhodna Evropa in Balkan pa nimata dejanske nobenega interesa podpirati imperialistični francoski militarizem, vendar sklepajo diplomati male antante tajne vojne dogovore pod protektoratom Francije. Pričakujemo, da bo francoska šovinistična politika, zlasti, ako pride v Angliji delavska vlada na krmilo, doživela v svoji imperialistični politiki polom in obnemem z njo tudi mala antanta, ki podpira nje vojno rožljanje. Mala antanta bi delala mnogo pametnejše, če bi vpoštevala srednjo Evropo in se ozrla na vzhod, kjer edino utegne najti zase zdrave gospodarske in politične odnošaje. Balkan in srednja Evropa, ki sami potrebujeta trg in dobre odnošaje, bi bila zelo nespametna, če bi še dolgo reševala usodo Francije s tem, da se pripravljata na vojno, ker to zahteva Francija. Mala antanta potrebuje prijateljstvo s svojimi sosedi, ne pa zvezo z vojnimi hujskači. Na konferenci so govorili tudi o Grčiji, Nemčiji, Poljski in Rusiji.

— **Angleška nota radi francoskega posojila.** Francija je dala naši državi večje kredite za oboroževanje. Anglija je nastopila proti temu kreditu v poseb-

ni noti pod pretvezo, da mora skrbeti naša država prej za odplačilo v Angliji najetih vojnih dolgov, predno dela nove dolgove.

Naša država se posvetuje, kako naj na to demaršo odgovori.

Res je, da na ta način najetih kreditov niti za vprašanje državne varnosti ni nič storjenega. Angliji je veliko lažje oborožiti Madžarsko, Bolgarijo in morda še Italijo, kakor Franciji Malo entento. Iz tega labirinta vodi le ena pot, ona, ki jo predlaga angleška delavska stranka: pošten sporazum med vsemi evropskimi državami in omejitvev — oboroževanja.

Jugoslavija dobi svobodno cono na Reki. Minister dr. Ninčić je izjavil, da se sestane še ta mesec z Mussolinijem v svrhu ratifikacije sporazuma z Italijo. Glede samega reškega vprašanja je izjavil dr. Ninčić, da dobi Jugoslavija za petdeset let v uporabo tri velike basene v reški luki, ki bodo spadali popolnoma pod našo carinsko in sanitarno oblast. Na Reki bomo dobili toraj prsto luko, enako, kakor jo imamo v Solunu.

Francosko - češka in francosko - jugoslovanska zveza. Francija in Češka sta sklenile zvezo za dobre in hude čase, v koji se zavezujete braniti s skupnimi močmi sedanje stanje v Evropi. Enaka zveza se skleni baje tudi med Francijo in našo državo.

Viden znak te zveze je, da posoja Francija, ki je sama do vratu zadolžena, velike svote, ki jih naj vporablja za države za vojsko.

Anglija vse to zelo po strani gleda. Kakor pišejo časopisi namerava zahtevati Anglija od nas in Čehov povračilo vojnih dolgov, — ako že mislimo, da imamo preveč denarja.

Česar doslej še nismo vedeli, nam je povedal romunski poslanik Emanđi. Povedal je namreč, da predstavlja Mala ententa, v kateri nosi zvonček tudi naša država, najmočnejše sredstvo za ohranitev miru in obnove Evrope. Kako nas to veseli! Vsaj je bil — če je res, kar pridiguje rumunski poslanik — potem sestanek male entente nekaj pacifični kongres. Samo, da bo ta ali oni držal pri tem figo v žepu, pa se istočasno pogajal za posojilo, da si nabavi pušk in kanonov. To bo še pomirljive borbe! Le Radića bo manjkalo z njegovo mirotvornostjo.

— **Kriza v socialistični stranki na Saksonskem.** Te dni se je vršil pokrajinski kongres saksonske socialistične stranke.

Kongres je izrekel nezaupnico večini deželnozbornske socialistične delegacije. Predlog, da se člani te večine iz stranke izključijo, je bil sicer odklonjen. A vkljub temu je položaj zelo resen. Večina kongresa je pozvala socialističnega ministrskega predsednika Helda, naj demisionira. Ta pa je izjavil, da bo storil to le na sklep deželnozbornske frakcije.

Ako bi sedaj demisioniral, bi imelo to po njegovem mnenju težke posledice, ne samo za stranko na Saksonskem, ampak tudi zunaj nje. Nove volitve v času izjemnega stanja, — bi utegnile prinesiti stranki poraz.

To so gotovo uvaževanja vredni razlogi.

Vendar je še bolj uvaževanja vreden razlog ta, da pretežna večina sakškega delavstva koalacije z meščanskimi strankami noče.

Socialistični ministri bodo morali izvajati iz tega posledice, — ako nočejo tirati stranke v razkol, kar je izguba, ki je ne odtehta nobena pridobitev.

Sporazum z Italijo.

Ze v zadnji številki smo poročali, da nam je prinesla beograjska konferenca Male Antante kot veliko presenečenje sporazum med našo državo in Italijo.

Po tem sporazumu dobimo tudi na hrvatsko-slovenski obali dohod na morje.

Razven tega upamo, da ste odstranjeni stem dve veliki nevarnosti za mir v Srednji Evropi. Morda je dana sedaj možnost, da se prične delati s pravično liberalno politiko napram narodnostnim manjšinam za pomirjenje nacionalnih strasti, ki se med Italijo in Jugoslavijo nabirajo in ki morajo voditi nepomirjene do nove vojne.

Na drugi strani je s tem odstranjen potreba po neprestanem oboroževanju od naše strani, — ker bo odpadla glavna nevarnost, ki nas je pet let ogrožala: neprestano zbiranje sovražnikov zunaj naših mej in nezadovoljstev znotraj naših mej od strani Italije.

Iz teh razlogov pozdravljamo sporazum z Italijo kot korak na poti h končnemu cilju.

So ljudje, ki mislijo, da je greh, ako poda naša stranka tako priznanje in ki menijo, da obstoja opozicija v tem, da se reče povsod tam črno, kjer reče nasprotna stranka belo. Take opozicije je bilo v Sloveniji vedno dovolj in jo je tudi ob tej priliki.

A čeprav pomenja era Pašičeve vlade za jugoslovansko delavstvo dobo težke reakcije in bi bilo vsled tega razumljivo, če bi tudi mi tako postopali, — imamo za te vrste opozicije le preziranje. Odkrito rečemo, da je bila že 12. ura, da je vzeta naša zunanja politika iz rok te brezglave opozicije, ki ima preveč čustva in nič razuma in merila za politična dejstva.

Ni nam mogoče presojati, kakšne sile so rodile te rezultate. Navajamo le kot kronisti, da izjavlja grof Sforza, avtor rapalske pogodbe in vnet zagovornik politike, na kojoj stopa proti pričakovanju s tem sporazumom Mussolinijeva Italija, — da mu je bilo že pred meseci v veliko pomirjenje, ko se mu je sporočilo, da sta se zedinila Musso-

lini in češki državnik dr. Beneš, ki ga imenuje Sforza enega najnadarjenejših evropskih politikov, za enotne smernice v srednjeevropski politiki.

Velik vpliv na ta razvoj ima gotovo tudi angleška zunanja politika, zlasti smernice, ki se v njej uveljavljajo vsled zmage delavske stranke.

Dovolj znakov govori zato, da so s tem sporazumom začrtane smernice prave. — so pa tudi znaki, ki kažejo, da ostaja državniška modrost kabinetne diplomacije na pol pota.

Socialistična delavska stranka mora iti tudi v zunanjepolitičnih problemih za celoto.

Naš cilj je trdna, organična zveza vseh držav Balkana in Srednje Evrope, med katere štejejo tudi Italijo. Taka zveza mora gojiti in čuvati s skrbjo vse ono, kar je v stanu dele te antante tudi duševno pomiriti. Razlika med zmagovalci in premaganci mora pasti.

Stoječ na tem stališču moramo ostro grajati, da vporablja naša zunanja politika svojo na eni strani ojačano situacijo za nove grožnje proti Bolgarski in Madžarski. Uspehi kabinetne diplomacije so podvrženi neprestanim spremembam. Simpatije so jačje garancije za mir in varnost, kakor vojaške konvencije.

Zahtevamo, da čuje tudi Bolgarija in Madžarska, da želi živeti jugoslovansko ljudstvo v miru in ravnopravnosti z bolgarskim in madžarskim ljudstvom! Potem ne bo treba nesmiselno visokih izdatkov za vojsko. Kar delajo v tem oziru vse naše vlade, zlasti pa sedanja, je težak zločin proti naši bodočnosti. Od tujih držav postavljeni in kupljeni bataljoni pomenijo za našo varnost zelo malo.

Ako bi dvignili z milijardami, ki se v te namene odveč trošijo, mrtva bogastva iz naše zemlje, — bi se dvignilo naše bogastvo in blagostanje in vpostavil temelji za našo pravo moč.

Politika sedanje vlade je oddaljena tako tudi sedaj, ko je napravila majhen korak od najslabše politike — še za dolge kilometre od dobre politike.

polovico somišljenikov iz stranke. Videli smo, da se ne straši pred odkritim izdajstvom napram stranki.

Razven tega smo dobro videli, da so tudi njegovi javni računi le pesek v oči: Iz računov, ki jih Bernot objavlja, ne vzdržuje aparata in stranke.

Njegovo gospodarstvo je tako, da ga more vzdrževati le zadolževanje — ali neobjavljeni pomožni viri.

Ze dotodanja cepljenja so rodila nemogoč položaj. Pri vsem tem je še resno grožila odcepitev od stranke in internacionale, — ki se je med tem tudi izvršila.

Kdo je, ki ne čuti, zakaj smo v tem trenutku tudi najdiscipliniranejši, — tisti, ki nismo bili nikdar ne proti progresivnemu davku, ne proti pravilniku, porekli, da dalje ne gremo.

Da ne gremo z Wallensteinom v izdajstvo in v sovražnikov tabor.

Mi dobro vemo, da so na Jesenicah, v revirjih in na Koroškem, med tistimi, ki so šli to zadnjo pot, dobri socialisti. Da so med njimi ljudje, ki so verjeli hujskanju in mislili, da iščemo mi v pokretu blaga in slave, — čeprav ne more dati naš pokret niti blaga, niti slave. Da so med njimi ljudje, ki niso čutili, da nam je velevala višja dolžnost, da se upremo izdaji in sledimo pomirjevalnemu pozivu celokupne stranke, ki je bil na vse enako naslovljen.

Koliko vas je med vami, ki se zavestate vsaj danes, kam plovete?

Ali je res mogoče, da bi n. pr. socialistična Mežiška dolina odobrvala pot, ki vodi od internacionale, v osamljen socializem, v socializem, ki že iz tega razloga ne more biti socializem, ako bi videla vso resnico in se zavdale kam gre? To ni mogoče!

Da se to prevaro čimdalje vzdrži, — se postavlja na dnevni red bodočega Bernotovega kongresa točka: Priglas k londonski internacionali.

Mi cenimo Bernota in Umeka, — vendar le tako visoko, da mislimo, da se zavedata že v naprej, kaj bo nato londonska internacionala odgovorila.

Odgovorila bo: Združite se s pri nas včlanjeno Socialistično stranko Jugoslavije, ki ima desetkrat toliko članov, ko vi. Mi vas že zato ne priznavamo, ker

ste se od nje vkljub našemu odločnemu odsvetovanju odcepili! Vi pa ste svojega bivšega predsednika zato psovali, ker je izvršil naš sklep.

Vse to Bernot dobro ve.

Vkljub temu postavlja na dnevni red svojega kongresa to točko, mesto da bi postavil na dnevni red točko: Vpostavitve rednih zvez s Socialistično stranko Jugoslavije. Ali se bo našel v Trbovljah kdo, ki bo povedal Bernotu, da je cela zgoraj navedena kongresna točka brez tega — le demagoški humbug, kakor vse, kar se hoče v Trbovljah servirati.

Stojimo pred oblastnimi volitvami.

Volilni red je prikrojen tu tako zelo večinski stranki, da bomo doživeli slovenski socialisti prav lahko sramoto, da ne dobimo med 104 mandati — niti enega — ako pojde tudi to pot po Bernotovem. Mežiška dolina si osvoji s skupno silo n. pr. lahko sama dva mandata, — razcepljena pa lahko pribori — tri mandate klerikalcem.

V revirjih, na Gorenškem, v ljubljanski okolici in povsod drugod je enoten nastop vseh socialističnih sil — nujen predpogoj za uspeh.

Vse liste, ki slede nerazumljivi trmi in vztrajajo pri sedanji razcepljenosti, in hočejo razbiti, če bo mogoče še strokovne in druge naše organizacije vprašamo: Kam plovete?

Trditev, da nas loči načelo progresivnega davka, načelo priznavanja pravilnika, — je demagoška laž. Mi znamo ceniti zakonitost in smo se uprli le radi višje zvestobe in zelo težko. Trditev, da smo za korupcijo v stranki in njenih organizacijah, da smo bogataši in koristolovci, je zlobna, z vsem našim dejanjem in nehanjem izpodbita laž.

Ni drugega razloga, da ne bi mogli skupaj, kakor bojazen omejenih glav, da je svet za nas vse — preozek. A v naši veliki stranki je med Triglavom in Vardarom dovolj prostora za vse, ki so sposobni in ki se ne strašijo dela.

Če bi kapitalisti koga kupili in drago plačali, bi ne mogla biti njegova politika slabša za proletariat, kakor je Bernotova politika, ki je delavec deloma še vedno dopuščate.

Kam plovete?

(H kongresu Bernotove skupine.)

»Naprej je priobčil naš članek: Ne hodimo s poti spoznanja! — Mi smo mu zato zelo hvaležni in upamo, da bo s ponatiskovanjem naših člankov nadaljeval. To bo marsikomu oči odprlo.

Pred vsem jih je med delavstvom še mnogo, ki nam zamerijo, da smo nastopili proti Bernotovemu pokrajinskemu odboru na revolucionaren način. — ne na od pokrajinskega odbora sklicanem rednem kongresu. To je do gotove mere res. Vsi pa naj pomislijo, kedaj smo se k temu odločili!

Sele v trenutku, ko so volitve nedvoumno pokazale, da je večina stran-

kinih somišljenikov že — izven stranke! Sele v trenutku, ko se je nedvoumno pokazalo, da se ta pokrajinski odbor nič ne obotavlja odcepiti od naše celokupne stranke in od vsega mednarodnega proletariata!

Mi smo videli, — česar ne vidijo vsi naši delavci, ki so stali in stojijo v dobri veri za tem pokrajinskim odborom — : da je Bernot grdo lagal, ako je trdil, da obstoja samo v Sloveniji organizirana socialistična stranka, po drugod pa le zelene mize. Da je Bernot navzgor težko kršil tisto disciplino, ki jo je navzdol tako brezobzirno zahteval, da je izrinil

Kako rešuje dunajska občina stanovanjsko vprašanje?

O dejstvu, da primanjkuje v Ljubljani stanovanj, je vsakdo prepričan. — Ugotovljeno je, da čaka 500 družin na dodelitev; a koliko jih je, ki si baš radi tega pomanjkanja ne ustanove lastnega gospodinjstva, ker bi sicer morali živeti ločeno od žene in otrok. Vsi ti pa čakajo zaman, ter bodo preje dočakali svojo smrt, kakor pa toli zaželjeno in pogrešano stanovanje, ako se ne bode začelo resno in smotreno delo za odpravo te mizerije in to: bodisi od strani občine ali pa od strani države. Posebno slednja bi bila v prvi vrsti polklicana, skrbeti za celo armado svojega uslužbenstva, a žalibog dosedaj še ni storila tozadevno ničesar pozitivnega. Edino s stanovanjskim uradom ne bode nikoli boljše, kajti ta urejuje največ samo medsebojne spore gospodarjev in njihovih najemnikov, ter oddaja stanovanja, ki se izpraznijo vsled smrti, odhoda iz mesta ali pa če se izprazni stanovanje v stari hiši vsled preselitve strank v hiše svojih delodajalcev — bank. Vse to so pa samo kaplje v mor-

je. Uspešne akcije smemo pričakovati samo od države ali od mestne občine?! in zakaj ne tudi od privatnega kapitala, kakor je to bilo v predvojnem času? Takrat se je kapital, naložen v hiše, dobro in sigurno obrestoval, ker so smeli lastniki zahtevati tako visoko najemnino, da so se jim hiše dobro in brez rizika obrestovale. Večina najemnikov je zmagovala K 60.— mesečno za srednje veliko stanovanje, obstoječe iz dveh sob, kabineta, kuhinje in pritliklin s skupno površino cca 100 kvadratnih metrov. Bili so to povečini mali obrtniki in uradniki. Delavci z nižjimi dohodki so se morali zadovoljiti z veliko slabejšimi stanovanji, ter je bilo posebno v velikih mestih obilo delavskih družin, ki so životarile po kletih v skrajno nezdruvljivih luknjah. V današnji povojni dobi z mizerno valuto so se glede nemogućnosti plačevanja stanovanj, delavcem pridružili še uradniški sloji, kojih prejemki dosegaajo ob istem delu povprečno samo eno četrtino predvojnega zaslužka. Vzemimo slučaj, da bi pričel kapital graditi stanovanjske hiše. Zahteval bi za srednje veliko stanovanje 2—2500 Din mesečno, ker le na ta način bi se mu denar obrestoval vsaj po 10 odstotkov, kar ga pa tudi še ne bi

Rudarjem v pomislek!

Ministrstvo za rude in šume je predložilo raznim korporacijam načrt rudarskega zakona. V svoji tehnični strani je prepisan ta novi načrt po načini iz starega avstrijskega rudarskega zakona. Kar pa je novega, pa je vse slabše, kakor v nekdanjem rudarskem zakonu. Poleg tega pa ima IX. poglavje: Bratovske blagajne za celo kraljevino SHS, ki pa je tako slabo, da bodo zavarovani rudarji, če postane to zakon, le na papirju. Kar pa se tiče dajatev, bodisi bolniških, starostnih ali invalidskih, so zmanjšane na najmanjšo mero. Organizacija tega zavarovanja bo popolnoma v rokah rudarske direkcije v Beogradu, katera bo izvrševala obenem tudi nad-

zorno oblast. Toraj nadzirala se bo — sama. S tem bo tudi izginil vsak vpliv delavstva na zavarovanje. Pri splošnem zavarovanju Središnega urada imajo delavci vsaj paritetno zastopstvo. Pri rudarskem zavarovanju pa bo tudi to iluzorično. Poleg tega predvideva načrt, da bodo podjetniki lahko ustanovili, če bodo imeli zaposlenih le 100 delavcev samostojne blagajne. Če se pomisli, da je pri rudarski stroki pri marsikateremu rudniku včasih kaka večja nesreča in če se zgodi pri enemu rudniku, da se ponesreči 10 delavcev na enkrat in če bi plačevali približno take prispevke kot pri splošnem zavarovanju, bi bila taka blagajna takoj insol-

zadovoljilo, ker je navajen na večje dobičke, ki rezultirajo iz spekulativnih transakcij. Od vseh teh 500 družin ne bi zmogla niti ena te za današnje plače horendne stanarine. Torej vidimo, da se na ta način ne bi prišlo do cilja, in če, potem bi se morali zvišati vsem delavnim slojem njihovi prejemki povprečno na 6000 Din mesečno, kar bi komaj odgovarjalo predvojnemu plačam. Na ta način bi bilo stanovanjsko vprašanje hitro rešeno. Ker pa na tako zvišanje plač niti misliti ne smemo, sledi, da so merodajni faktorji poklicani, oziroma njihova dolžnost je, skrbeti za stanovanja, ki glede stanarine odgovarjajo njihovim prejemkom. Dosedaj ni storila država v tem vprašanju ničesar. Niti občine, ki je pokazala dobro voljo noče v njenem stremljenju podpirati, baš nasprotno je: na vseh koncih in krajih ji dela ovire in meče polena pod noge.

Tudi v drugih državah se morajo boriti proti stanovanjski mizeriji. Navesti hočem natančneje, kako deluje dunajska socialistična občina na tem polju. Vsakdo ve, v kakih hudih finančnih stiskah je bila avstrijska republika z dunajsko občino vred. Vkljub vsej mizeriji sta se poprijeli z vnmemo tega

vprašanja in ga tudi uspešno rešujeti, ter sem uverjen, da bodeti v nekaj letih lahko rekli, da zidate samo še sproti, po potrebi.

Takoj po končani vojni je začel Dunaj tožiti o pomanjkanju stanovanj, ki se je pojavilo vsled počivanja stavbarstva med vojno, rastočega števila novo sklenjenih zakonov in dotoka odpuščenih uradnikov iz novo ustanovljenih nacionalnih držav. Vsa ta dejstva so sillla občino do dalekosežnih in energičnih ukrepov, ki se delijo v glavnem v prohibitivno, distributivno in produktivno stanovanjsko politiko.

S prohibitivno — zaščitno politiko so upeljali zakon, ki ščiti najemnika proti samovoljnemu povišanju stanarine in odpovedi od strani gospodarja. Vpliv občine se giblje vedno v takih dimenzijah, da imajo pravni odnošaji med gospodarjem in najemnikom pravičen, socialen značaj, tako da je izrabljanje pomanjkanja stanovanj v spekulativne svrhe za bodočnost izključeno, na drugi strani so pa vpeljali načelo, da se naj vsaka hiša sama vzdržuje; to se pravi: povišanja stanarine so le v toliko dopustna, da se krijejo vsi davki in popravila.

(Dalje.)

ventna. Tudi na podlagi tega načrta pazniki in uradniki, ki imajo več kot 1250 Din mesečnih dohodkov, ne bodo zavarovani. Kdor pozna, kaj stane danes zdravnik v slučaju bolezni za njega in njegovo družino, bo priznal, da je načrt v tem oziru krivičen in nesprejemljiv. V naših sosednjih državah se povsod skuša napraviti zavarovalne organizacije s čim večjim obsegom. Pri nas imamo približno le 35.000 rudarjev. Pri tem položaju bi bilo najbolj pravilno, da se to zavarovanje priključi splošnemu zavarovanju, kakor zakon od 12. maja 1922 določa ter upravo decentralizira. Tako bi imeli rudarji največ od zavarovanja, ker je število vsega rudarstva premajhno za uspešno organizacijo zavarovanja. V Nemčiji, kjer je rudarjev približno 700.000 se namerava napraviti enotno zavarovanje. V Nemški Avstriji, kjer šteje število rudarjev tudi približno 34.000 so se rudarji na vseh svojih kongresih in sestankih izrekli za skupno zavarovanje in je projekt že izdelan. To sta dve državi, ki imata glede organizacije o zavarovanju delavcev gotovo veliko več prakse, kakor pa mi. Poleg tega pa dopušča načrt, da se delavci izpod 15 let in rudarji čez 40 let ne bodo zavarovali za slučaj onemoglosti, starosti ali proti nezgodam. To je ona

koncesija, ki so jo imeli rudniški podjetniki na podlagi člena 131 starega avstrijskega rudarskega zakona. Kratko rečeno: zakon o rudarstvu samemu ne pomeni napredka, ampak naravnost nazadovanje. V vseh državah se bavijo rudarski strokovnjaki, kako organizirati rudniški nadzorovalni posel, da v več državah se bavijo s tem, da pustijo voliti praktične delavce kot rudniške nadzornike. V Nemški Avstriji in Čehoslovaški imajo obratni svetniki v rudokopih pravico inspicirati vsakokrat ves rudokop in pri nas o vsem tem ni govora. Ravnotako pa je načrt glede zavarovanja na vseh panogah za delavstvo poguben in nesprejemljiv. In kaj pravi delavstvo k temu? Nič in zopet nič! — Kakor so podjetniki in vlada prebrisani, da jih dobe v verige, tako je delavstvo brezbržno. Unija slovenskih rudarjev je sicer nekaj storila in vložila svoje ugovore proti načrtu. Tudi delavska zbornica se je bavila s tem vprašanjem. In tudi delavsko časopisje, kar je pravega socialističnega, je deloma pisalo o tem, ali vse to je še premalo. Če bi se delavstvo zavedalo kaka nevarnost je za njega omenjeni načrt, bi moral biti shod za shodom, časopisje bi se moralo nepretrgoma baviti s tem načrtom, tako da izgine tja, kamor spada.

Tedenske vesti.

Shod neodvisnih v Ljubljani. Neodvisni so imeli prejšnjo nedeljo shod v Mestnem domu, na katerem so obravnavali občinske zadeve po — svoji navadi. Pripovedovali so, da so toliko delali in naredili, da že od samega dela niso mogli več vztrajati, marveč so morali iti v opozicijo. Kaj in kako so delali, bi bilo jako zanimivo povedati tudi od druge strani. Neutemeljeno napadajo socialiste, ker nasprotujejo njihovi demagogiji. Na shodu so neodvisni pozivali tudi Zvezo delovnega ljudstva, da naj priredi v Ljubljani skupen shod v protest proti odloku Pokrajinske uprave, s katerim razveljavlja ta nekatero sklepe občinskega sveta ljubljanskega. Ta apel je čudna živalica. Najprej gredo neodvisni v opozicijo, ko izide deloma po njihovi krivdi tak odlok, pa zopet apelirajo na skupen protest. Odlok pokrajinske uprave je krivičen in neutemeljen, zato je dolžnost vseh poštenih strank, da nastopijo proti njemu tudi brez dogovorov o skupnih akcijah. — Končno se je govorilo na shodu neodvisnih o združenju proletarske akcije in dela. Tudi k tej stvari nekaj pripomb. Za skupno delo je predvsem potrebna poštena iskrenost. Dokler te ni, je skupno delo nemogoče, ker bi bilo nesmiselno, da bi poljuboval kdo psa, če grize v meča in zasluži brco. Za skupno delo za združenje proletariata utegne biti podlaga edino programatsko in načelno soglasje v zmislu socialističnega razrednega boja, dela in poštenosti. — Kdor bi se s socialisti rad družil s tem namenom, da bi sejal spore in demagogijo duševno perversnih ljudi med delavstvom, ta še ni zrel za proletarskega sobojevnika in ga delavstvo že po svojem zdravem instinktu ne mara.

Neodvisni in s. Mihevc. Na shodu v Mestnem domu so neodvisni napadali člana socialističnega kluba občinskega sveta ljubljanskega s. Miheveca. Očitki so nesramna zavijanja, ki jih more govoriti in napisati le neresen človek. Grozili so ti ljudje na svojem shodu tudi, da bodo prisilili socialistični klub, da izključi s. Miheveca. Taka zahteva ni le neložna, marveč tudi neumnost, ker je to zadeva avtonomnega socialističnega kluba. Danes nimamo prostora, pa govorili bomo o tej stvari, prihodnjič. Nam je dovolj demagogije, ki jo uganjajo nekateri ljudje, o katerih pameten človek ne more imeti dobre sodbe.

Bernotova izpovednica.

Meseca februarja sklicuje Bernot svoj kongres. Ta kongres bo jako interesanten. Bernot bo našteval grehe navzočih in nenavzočih delavcev — ne kapitalistov, ter izpraševal njih vest. Izpovednik sam bo pa čist kakor angel in gorje tistemu, ki bi se lotil njegove vesti; tega bo nahrulil in mu naštel še desetkrat hujše storjene in nestorjene grehe.

Tudi ta metoda kongresiranja ali izpovedovanja ima svoj učinek, ki je pa podoben vaški opravljivosti ali vaškemu obrekovanju, nima pa prav nič socialističnega na sebi. V teh metodah ni socialnega problema, ni socializma, marveč je le preprosta zloraba dogodkov v trivialni osebni boj, da se jemlje ugled in poštenje osebam, ki se jih hoče iznebiti v tem primeru Bernot, v drugem pa kdo drugi, ki računa na take instinkte množic.

To vprašanje bo na Bernotovem kongresu glavno.

Drugo vprašanje, ki ga bo ta Bernotov kongres obravnaval, je ustanovitve stranke kot zadruga. Človek, o katerem pravimo, da je normalen, to je pameten, bi rekel, da je taka misel neumna, ker politična stranka potrebuje svobodo, ki je zadruga nima. Zadruga je vezana na zakone, katerih pa Bernot ne izpolnjuje. Za primer navedemo samo, da je bil Bernot, predsednik Sloge, pa so bili vsi odborniki obsojeni vsak po 150 Din globe, ker Bernot uiti na opomine ni izpolnil zakonite dolžnosti.

Očividno je torej, da Bernot snuje tako zadrugo (politično stranko) z namenom, da izžme denar iz delavcev za svoj list. Zadruga ima deleže, ki morajo po gospodarskih zakonih biti naloženi produktivno. Ta zadruga pa ne bo produktivna. Opozoriti je treba še ob tej priliki tudi na to, da vsak zadržnik za dolgove, ki bi nastali pri zadrugi, jamči z nadaljnimi deleži. Bernot sicer zna lepo naslikati finančni položaj, toda, kolikor je nam znano, Bernot ni bil in ne bo sijajen gospodar. — Svarimo torej sodruga, ki se še zanese na njegove sanje, da stvar prej dobro premislijo, preden se vežejo v osebno škodo, ki socialističnemu pokretu ne more prav nič koristiti.

Končno omenjamo še, da socialistični pokret v Jugoslaviji ozdravlja. Bernot je pa čisti junak, ki napoveduje temu ozdravljenju boj, in sicer ne iz načelnih razlogov, ampak edino zaradi tega, ker se noče podvreči sklepom stranke. Vedno najde nov izgovor, smešen, neumen, vsak mu je dober, kakor navihanemu otroku.

To, sodrugi, pa v socialistični stranki ne gre. V naši stranki so merodajna načela, program in sklepi stranke, ne pa muhe posameznikov. V Socialistični stranki Jugoslavije, ki obsega celo državo, je danes sila delovnega naroda, ki je človek z Bernotovimi metodami ne sme in ne sme rušiti dalje. Sodrugi, storite konec Bernotijadam, ker ste se že vendar lahko sami v dno duše prepričali, da to, kar uganja Bernot, sploh ni politika, še manj pa socialistična politika, ampak golo norčevanje iz nas in iz vas!

Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo kongres nezavisne delavske stranke Jugoslavije. Reakcija na

celi črti, delavski razred pa razcepiljen, se svoje moči ne zavedi in trpi, da pada bič po njegovem hrbtu.

Slovenski Narod je zopet pragrajen, kakor običajno. Te dni je namreč trdil, da znaša proračunski primanjkljaj ljubljanske občine 6 milijonov dinarjev. Odkod je dobil zopet to »resnično« vest, nam ni znano, toda to pa vemo, da znaša redni proračunski primanjkljaj le nekaj nad 4 milijone dinarjev in da je krit z dosedanjimi dokladami. Letošnji proračun se je sestavil s tako lahkoto in sigurnostjo, kakor že desetletja ne. Iznajdljivost »Sl. N.« v lažeh je občudovanja vredna.

Vprašanje ljubljanske kazine smo v zadnji številki načeli. »Jutro« je nato zagrozilo socialistom. Vsekakor pa to vprašanje ne pride z dnevnega reda, ker to zahteva javni interes.

— **Spor za ljubljanski mandat.** —

Reisner in Ravnihar sta se dogovorila, da bosta vsak nekaj časa živela ljubljanski mandat. Sedaj pa, kakor je videti, Reisner nima prave volje, da bi odstopil. Načelstvo JDS je najprej zahtevalo, naj plača Ravniharjeva skupina prej polovico volilnih stroškov.

Ravniharjeva skupina je sedaj založila v ta namen še večjo vsoto.

Sedaj pa izgleda, da z odstopom zopet ne bo nič, — menda zato, ker je založila preveliko vsoto.

— **Junaki domovine.** Dalmatinski Orjunci nosijo javno orožje in so napadli v Narodnem domu na Novega leta zjutraj brez vsakega povoda mirne ljudi. Gospodje naj malo brzdajo svojo vročo kri in naj se raje učijo, namesto, da se pretepavajo. — Če jih pa hrbet srbi, naj gredo v laško Primorje in na Koroško in se naj pretepajo s fašisti in Hackenkreuzlerji.

— **Predujmi na uradniške plače** se še vedno niso izplačali. Vlada se igra s svojimi uradniki, kakor mačka z miško. Zdaj košček izgleda na bolje — ki pa se mora umakniti bridkemu spoznanju, da j epoložena moč v roke tistih, ki nimajo srca.

Žrtve dela. Plaz je podsul v Začretu pri Celju v opekarni Ivana Čaterja delavca Ivana Rezarja. Gobil je več poškodb, zmečkalo mu je tudi levo nogo in so ga odpeljali v bolnico v Celje. — V tovarni klobukov »Šešir« v Škofji loki si je obrezal delavec Franc Leban na stroju levo roko. — V tovarni polišta »Vintgar« v Gorjah pri Bledu se je usekal sekač Lorenc Janežič v levo nogo, mizar Janez Ambrožič pa se je pri skrobelnem stroju obrezal po levi roki. —

Požar. Pretekli teden je v Strnišču nastal požar v baraki, kjer je bila nastanjena družina polic. stražnika Bordon, ki služi v Ljubljani. Domači požarni brambi in domačinom, ki so pritekli na pomoč, se je posrečilo rešiti del barake, Bordonovi družini pa je ogenj skoro vse uničil. Hudobni jeziki so raznesli, da so namenoma užgali, kar pa ni res že radi tega ne, ker Bordonovi niso bili zavarovani.

Predrzen agitator. Po hišah Kranjske hranilnice v Ljubljani se klati predrzen politični agitator, ki ljudi oblastno zaslišuje in pri tem včasih pravi, da

ga pošilja Deželna vlada, včasih da ga pošilja magistrat nabirat podatke za ljudsko štetje. Možic se obnaša pri tem še jako oblastno.

Svetujemo mu, naj se ne poslužuje pri svoji agitaciji avtoritete oblasti, drugače mu bomo enkrat posvetili.

Osješka žičarna je pogorela. V noči od ponedeljka na torek je izbruhnil v strojnem oddelku osješke žičarne nenadoma požar ki se je naglo razširil, tako da je bilo v malo trenutkih vsa tovarna v ognju. Požarna bramba ni mogla ničesar več rešiti. — Škoda je ogromna.

Ropar Čaruga. Žandarmerijskemu poveljstvu v Osjeku se je posrečilo ujeti glasovitega roparskega glavarja Jova Čaruga.

Jovo Čaruga je bil strah cele Slavonije. S svojimi bandami se je nepričakovano pojavljal in izginjal. — Njegove tolpe so izvršile 7 umorov, okrog 20 ropov in nebroj tatvin.

Ni čuda, da je bila vsa žandarmerija že tedne na nogah, da izsledil in užuga drzno roparsko tolpo.

Na Čarugovo glavo je bila razpisana nagrada 50.000 dinarjev.

A vse zastoj! Vsaokrat, kadar mu je bila žandarmerija za petami, je izginil, kakor brez sledu. Takoj nato pa se prišla poročila o novih roparskih napadih.

Kakor glasoviti Guzej, — tako je bil Čaruga na glasu, — pa če po pravici ali ne, da jemlje le bogatim, ubogim pa še daje. —

Pred par meseci se je nastanil Čaruga kot velik gospod v Vinkovcih. Najel si je pet sob in se izdajal za vojnega liferanta Nikola Drezgiča. Prirejal je gostije, vabil vinkovsko gospodo na svoj dom in užival sloves bogatega verižnika. Le slučaj je hotel, da so ga dobili. —

V bližini Osjeka, v vasi Retkovi so imele Čarugove tolpe shajališče v hiši nekega prosjaka. V tej vasi je imel Čaruga svojo ljubico Mando Smolčić. Pred kratkim je v tej vasi gorelo poslopje izven vasi. Vsi vaščani so slutili, da gre tu za roparski požig. Tu so videli nekateri, da je šel tik pred požarom skozi vas vojni liferant Nikola Drezgič in izginil v temo. To je vrglo na njega prvi sum. Kmalu nato je pisal Drezgič svoji Mandi pismo, v katerem omenja tudi ta požar. To pismo je dobila v roke Mandina mati, ki ni znala brati in je nesla pismo občinskemu policaju. Tako je padel na Drezgiča drugi sum. Z ozirom na to so aretirali dozdevnega Drezgiča kot sokrivega pri požaru.

Pri zaslišanju pa se je naenkrat pokazalo, da se je skrival pod tem imenom glasoviti ropar Čaruga.

Nov potres na Japonskem. Na Japonskem so čutili pretekli teden nove potresne sunke, ki so prizadejali mestoma Jokohami in Tokiu zapet veliko škodo.

V obeh mestih je razrušil potres 600 hiš. Na mnogih krajih so izbruhnili požari. Potres je zahteval tudi veliko človeških žrtev.

Prostovoljno gasilno društvo na Vleču ima v nedeljo dne 27. t. m. v občinski pisarni na Glincah svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsi člani se vabijo. — Odbor.

Naš pokret.

Iz uprave. S to številko pošljemo nekterim v Ptuj in ptujskem okraju naš list na ogled ter jih prosimo, da se na njega naročijo in po priloženi poštni položnici pošljejo naročnino. Kdor se ne misli na list naročiti, naj ga vrne. — Našim sodrugom in zaupnikom pa sporočamo, da bomo v eni prihodnjih številkih priobčili one lokale, v katere zahajajo, če so, ali ne naročeni na naše časopisje.

Iz stranke.

Krajevna organizacija SSJ v Ljubljani naznanja vsem članom, da se sprejemajo prispevki in naročnina za »Socialista« vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldan v Šelenburgovi ulici 6. II. — Istotam se sprejema nove člane.

Iz pokrajinskega tajništva. V okrožnici objavljamo našim organizacijam

sezname članov glasom obračunov. Iz teh seznamov je razvidno, da je politična organizacija SSJ po številu članstva in organizacij že dosedaj daleko jačja, kakor Bernotova skupina, čeprav dosega v nasprotju z njo v nobenem kraju nismo snovali napram njej protiorganizacij.

„Svoboda“

Mesečni izkazi. V kratkem razpošljemo vsem podružnicam, ki so za leto 1923 obračunale s centralo mesečne izkaze, s katerimi si bodo podružnice lahko omogočile natančno statistiko svojega stanja in pa kulturnega delovanja.

Vsaka podružnica dobi za vsak mesec po 2 mesečna izkaza, katera mora glasom pravilnika enega do 15. prihodnjega meseca poslati na centralo.

Staroindijske pripovedke, ki smo jih razposlali podružnicam v razprodajo, naj slednje čimprej razpečajo med članstvo in zanje obračunajo s centralo. Pripominjamo, da od vsakih 12 prodanih izvodov, dobi podružnica enega za stonj.

Telovadne tekme za naraščaj. Da vzbudimo med našim naraščajem še več zanimanja za telovadbo je sklenil tehnični odbor Zveze DTE pozvati vse enote, da priredijo koncem meseca februarja naraščajske telovadne tekme, ki so velikega pomena za povzdigo našega telovadnega gibanja.

Tehnični odbor Zveze DTE je v ta namen že izdelal tekmovalni red in poslovník za sodnike pri tekmah. Slednje razpošljemo enotam v najkrajšem času.

Pristopnina. Vse podružnice opozarjamo, da znaša pristopnina vsled sklepa zadnjega delegacijskega kongresa 4 Din, ki jo je v celoti poslati na centralo.

U. D. R.

Obračun za brošurice U. D. R. Tisti sodrugi, ki so prevzeli brošurice v razprodajo, naj obračunajo za prodane izvode.

Ker namerava U. D. R. v kratkem izdati drugo brošurico, je potrebno, da se prvo razproda in obračuna, da se s tem pripomore do druge izdaje.

Edinica »Marks« Ljubljana.

Vse članstvo opozarjamo, da se redno in točno udeležuje društvenega življenja.

Gospodarstvo.

Koliko stane tuj denar.

1 dolar stane . . .	88 2 do 89 8 Din
1 angleški funt . . .	301 do 384 »
1 češka krona . . .	2 57 do 2 58 »
1 laška lira . . .	3 82 »
1000 avstrijskih kron . . .	1 24 do 1 26 »
1 švicarski frank . . .	15 54 do 15 56 »
1 francoski frank . . .	4 30 do 4 35 »

Zadružništvo v Rusiji. Ruske zadruge so se v zadnjem času silno razvile.

Dopisi.

Jesenice. Pri nas se vršijo občinske volitve. Socialistični kovinarji bomo posegli to pot z vso silo v boj in se nadejamo lepih uspehov.

Mi smo v težki borbi zavrtili v kovinarski organizaciji nakane neodvisnih, ki so nas hoteli razbiti in razdvojiti. Zdaj se držimo gesla: s skupnimi močmi do novih zmag!

O uspehu naše borbe vam bomo poročali.

Ptujska kronika.

Sodrugi volilec pozor! Mestnemu magistratu je bil te dni vrnjen stalni volilni imenik. Vsak naj se prepriča, ali je vpisan, oziroma da ni pomotoma izbrisan. Vsi dokumenti, ki so za vpis v volilni imenik potrebni, so koleka prosti, na kar še posebej opozarjamo. Rok za popravke in vpis v volilni imenik poteče 31. januarja, zato naj se vsak požuri. Na volivne imenike opozarjamo tudi naše pristaše in somišljenike, ki bivajo v okoliških občinah.

»Rop« v poštnem uradu v Sv. Lovrencu na Dr. Polju (ne v Strnišču) se je izvršil na drugačen način, kot pa so prizadete osebe lansirale v svet vesti. Cela stvar je bila namreč fingirana, kar je preiskava dognala. Tamošnja poštna uradnica je namreč povedala, da jo je »ropar«, potem, ko ji je ovil glavo z ruto, udaril s kleščami večkrat po glavi, zdravnik pa, ki jo je preiskal, ni konstatiral nobenih udarcev. Preiskava je dognala, da je s fingiranim ropom v zvezi tudi sestra dotične uradnice, ki je službovala pri poštnem uradu na Ptujski gori, kjer tudi ni bilo vse v redu. Obe sestri sta bili aretirani ter izročeni sodišču.

Ne imenuj po nemarnem božjega imena! Pred nekaj dnevi so v Strnišču praznovali oprostitev vajencev tamošnje pletarne, kar je lepo in hvalevredno. Pri tej priliki so bili na dnevnem redu tudi govori, pri katerih se je najbolj izkazal neki gospod iz Ptuj, ki je govoril o Marxu, socializmu, kapitalu

Pešizlet ženske čete, ki smo ga objavili v zadnji številki se se ne bo vršil. Izlet je preložen, ker priredi na Svečnico (2. febr.) edinica Marks- Ljubljana

družaben večer,

pri katerem bo sodelovalo vse moško in žensko članstvo edinice Marks.

Družaben večer se bo vršil najbrže v veliki dvorani »Mestnega doma«, kjer bo vse poskrbljeno za prijetno in dostojno zabavo. Več o tej stvari sporočimo prihodnjič. — Kapetan edinice Marks.

Člani, ki so obenem tudi funkcionarji pri drugih organizacijah, naj to istim sporoče, da ne bo društveno delovanje trpelo ne tu ne pri drugih organizacijah.

Vežbe se vrše za člane v Šiški vsak ponedeljek od 20—21 ure;

za članice v Mostah vsako sredo od 19—20½ ure;

za naraščaj vsak ponedeljek od 18 do 19. ure v Selenburgovi ulici.

Vaditeljski kurz se vrši vsak torek od 19—21 ure in vsako drugo nedeljo od 9—12 ure.

Predavanja poljudno - znanstvenega tečaja se vrše vsak četrtek od pol 19 do 20. ure.

Posebno na ta predavanja opozarjamo vse članstvo, da se jih v polnem številu udeležuje.

Centralna zadružna zveza Centrosojuz šteje okrog 30.000 konzumnih zadrug. V Moskvi je 1 milijon zadrugnikov in 500 zadrugnih prodajaln.

Sovjetska vlada je z dekretom z dne 5. novembra prejšnjega leta priznala zadrugam popolno avtonomijo. Razmerje med zadrugami in vlado je čim najpristraneje. Vse, na kar gledajo zadrugniki drugih dežel kot na daljen sen, se bliža v Rusiji ureditvenju.

i. t. d. Ker je s svojim pripovedovanjem o teh malenkostih pokazal, da so mu španske vasi, mu priporočamo, naj se drži gornjega izreka. Če mu ta ni dovolj, se pa posluži tega: Schuster bleib bei seinem Leisten!

Zopet požar. V torek jutro je nastal v Prepoljah na nekem posestvu požar, ki je skoro vse uničil. Razum malo obleke in živine je vse zgorelo. Požari so v ptujskem okraju zelo pogosti, ljudstvo je pa za današnje razmere po navadi nizko zavarovano.

Vlom pri progovni sekciji. Osumljence, ki so bili radi tega vloma zaprti, so te dni izpustili iz zapore in sicer vsled pomanjkanja dokazov.

Tako je prav in lepo. Dočim so mariborskim Nemcem tamošnji slovenski nacionalisti preprečili silvestrovo prireditev s tem, da so položili v Götzovo dvorano bombo, ki je pri eksploziji dvorano deloma poškodila, so se naši ptujski narodnjaki vsaj za enkrat izkazali za bolj kavalirske, ker mesto bomb, kamenja in enakih igrač, so Nemcem za »Silvesterfeier« posodili kulise iz gledališča, ki so prav za prav po znani pogodbi z mestno občino last — čujte in strmitel! — »Dramatičnega društva.« Slednje sicer dementira, da bi bilo kulise posodilo, nekaj se je pa vendar zgodilo. Časopisje je poročalo, da so si Nemci kulise sami vzeli, kar pa ne odgovarja resnici. In ker kulise nimajo nog ali peruti, da bi šle same k Nemcem na obisk, so nekteri vendar prišli na to, da jih je moral nekdo vzeti, ali — dati. Končno so dognali, da je kulise dovolil oziroma dal nihče drugi kot g. dr. F., ki je predsednik »Dramatičnega društva«, katero v »Jutru« poroča, da bo zadevo preiskalo in krivce poklicalo na odgovornost in kazen. To se bo izvršilo tako, da bo društvo dr. F. — če ga sploh bo — vrglo raz predsedniškega stolčka. Če ga bodo proglasili tudi narodnim izdajcem, bomo pozneje poročali. Pa naj se zgodi, kar hoče, smo mi mnenja, da bo g. dr. F. kljub vsemu vesel, ker on živi tudi z Nemci rad v miru, še posebno radi tega, ker se s slednjimi dela lahko imenitne kšefte...

Razno.

Macdonald kadi pipo. V Br. T. pripoveduje Viktor Aubertin, da je leta 1918 na kongresu v Bernu sedel poleg Macdonalda, ki je venomer kadil svojo pipo z dišečim angleškim tobakom. Macdonald se ni ne vznemirjal, ne razburjal. Mlad mož je bil s črnimi lasmi in ni zbujal med udeleženci kongresa nikakršnega interesa. Kongres je govoril o razoroženju, proti vojni in sklepal resolucije. Govoril je ruski menševik. Ob koncu tega govora se skloni Macdonald k Aubertinu in mu reče: »Govoril je dolgo, a malo.« Sedaj stopi s svojo pipo Macdonald na oder. Položi pipo na mizo, govori jedrnato in navdušeno, da pritegne takoj vso dušo kongresa nase. Ko konča svoj govor, vzame pipo in kadi dalje. Pipa med njegovim govorom niti ugasnila ni. Aubertin meni, da je Macdonald tudi v politiki tak: jasek, kratek, odločen in mož dela.

Prvi oceanski parnik. Približno pred sto leti je bil spušen prvi oceanski parnik v morje. Ko se je obnesla paroplovba Fultonove parne ladje z imenom »Clermont«, ki je pa vozila le po jezerih, rekah in obrežnih vodah, je dozorel načrt, ki mu nihče ni hotel verjeti; s parnikom prepluti Atlantski ocean. Prva je bila ladja »Savannah«, ki je bila zgrajena v prvi vrsti kot jadrnica, parnemu stroju je bila odkazana le pomožna vloga.

V maju 1819 je nastopila »Savannah« vožnja proti Liverpoolu (na Angleškem); potrebovala je 26 dni, pri čemer je vozila 8 dni z jadrji, 18 dni pa s paro.

Če pogledamo pa danes, pa prevozijo najmodernejši parniki isto pot v 5 do 6 dneh.

Tat po strelovodu pobegnil. V ponedeljek zvečer je aretirani detektiv v Mariboru elegantno oblečenega gospoda, ki je osumljen, da je izvršil več drznih vlovov in tatvin. Ugotovili so, da je ta gospod nevarni zagrebški viomilec Aubert Potočnik. Vsi so se že veselili, da bo dal zdaj nekaj časa mir. A varali so se. Ko je čakal na hodniku na zaslišanje, je neankrat odprl vrata na dvorišče, splezal po strelovodu na vrh strehe, skočil v Šolsko ulico in neznan kam ušel.

Sfinga in ogromno svetišče v Karnaku. Kakor pred mnogo tisoč leti, tako se še danes zagonetno smehlja kolosalna sfinga, ki se iz puščavnega peska dviga blizu piramid. Sfinga ima telo leva in človeško glavo, ki naj bi najbrže kazala lice faraona (kralja) Hefrena. Ta kralj je namreč dal zgraditi sfingo, kakor tudi drugo največjo piramido. — Sfinga je 55 m dolga, do temena 20 m visoka, lice jej je 4 m široko. Vsa postava je izklesana iz žive skale, le tu in tam so graditelji morali rupe in zareze nadomestiti s primernimi kamenitimi zagozdami. Lice sfinge je tekmo tisočletij precej trpelo — izgubilo je brado in del nosa — vkljub temu je pa še dandanes grandiozno. Veličastni pogled tega kolosa nima primere, nad njim pa se goščujejo spomini tisočletnega doživlja.

Stari Egipčani so sploh bili velikopotezni. Ustvarili so tudi največji tempel, kar jih poznamo na svetu Amonovo svetišče v Karnaku, na desnem bregu Nila nasproti starim Tebam. Vse zgradbe tega svetišča pokrivajo razsežni pro-

stor celega kvadratnega kilometra! — K Amonovemu svetišču pa vodijo dolge ulice, ob kojih stoje kakor vojaki ogromne koštrunove sfinge.

Velika dvorana svetišča je tako ogromna, da bi izlahko postavil v njeno sredo celo dunajsko Stefanovo cerkev ali Kolinsko ali katerokoli izmed največjih evropskih katedral, — čudno pa je, da v tej ogromni dvorani ne najde več ljudi prostora ko jedva par sto, kajti dvorana ni prazna: kakor gosta šuma se dvigajo v njej stolpov podobni stebri, po 25 m visoki z obodom po 10 m, tesno drug ob drugem!

Po številnih dvoriščih tega svetišča stoje množice kamenitih kolosov. To so sohe vladarjev nad že davno izumrlimi narodi. Njih podobe so deloma karikirane in spačene, deloma pa verni portretni kipi. Vsi ti spomeniki so tako trdni, da jih ni mogel uničiti niti zob časa, niti naval raznih narodov, Asircev, Grkov, Peržanov, Rimljanov, Saracenov, Turkov in raznih drugih. Celo potresom so se ti kameniti kolosi uspešno upirali. Le nosove in brade so poizgubili, sicer pa se nam ti kameniti obrabi smehlajo ravnotako, kakor povsem drugim rodovom pred mnogo tisoč leti.

— Reakcija na Turškem. Kemal paša, predsednik turške republike, bi bil postal kmalu žrtev atentata. Mlad atentator je vdrl v njegovo vilo in vrgel v njegovo stanovanje bombo, ki je Kemalovo ženo težko ranila. Kemala pa le lahko zadela. Kemal je sicer rešil Turčijo. Vkljub temu postajajo Turki z njim vedno bolj nezadovoljni, ker uvaja v Turčijo evropske običaje in ker je odstavil — ničvrednega sultana. Boj z neumnostjo in zaostalostjo je povsod težak.

Perilo, klobuke, čepice, čevlje, gamaše

ter razno modno in galanterijsko blago, kupite najceneje

Jakob Lah, Maribor,

Glavni trg št. 2.

Vsedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

SVARILO!

Opozarja se, da se ima izkazati vsak inkasant firme »INTERKONTINENTALE«, jugoslavenska transportna in prometna d. d., oziroma njene prednice F. & A. UHER, obeh filjalk v Mariboru z na ime se glasečo inkasantsko legitimacijo. Plačil, ki se ne plačajo ne na našo blagajno na Meljski cesti 10, ne na naše legitimirane inkasante se ne more priznati.

»INTERKONTINENTALE«
JUGOSLAVENSKA TRANSPORTNA D. D. MARIBOR.